

Tijd voor een superwaterwet!

— Gert van Wijland

Het waterbeheer schuift de laatste jaren steeds meer op richting duurzaamheid, maar de bijbehorende wetgeving blijft als we niets doen ver achter bij de veranderingen. Hoewel het beleid al lange tijd spreekt van integraal waterbeheer, zijn de wetten nog gebaseerd op de losse onderdelen ervan. Tijd voor een nieuwe waterwet. Of in de wandelgangen: “een superwaterwet”.

— Een einde maken aan de versnippering, de bureaucratie verminderen, verantwoordelijkheden inzichtelijker regelen. En vooral het gemakkelijker maken de doelen in het waterbeheer te bereiken. Jos van Dalen van het Directoraat-generaal Water kan zijn taak met een paar steekwoorden opsommen. Als projectleider voor de nieuwe waterwet is hij dezer dagen bezig met de voorbereiding van het door staatssecretaris Schultz van Haegen aangekondigde wetsvoorstel om de wetgeving rond het waterbeheer in één klap klaar te maken voor de komende eeuw. De planning is dat de staatssecretaris het wetsvoorstel na advies van de Raad van State, medio 2006 naar de Kamer zal sturen.

— Als belangrijkste doorbraak noemt Van Dalen niet eens dat de acht bestaande wetten nu worden samengebracht in een nieuwe, het hele watersysteem omvattende tekst. Meest vernieuwend is vooral dat het water via de plannen van Rijk en provincies gekoppeld wordt aan de Ruimtelijke Ordening. “De onder de nieuwe wet uitgewerkte plannen krijgen tevens de status van een ruimtelijke structuurvisie. Waterbeheer krijgt daarmee ook juridisch een stevige

plaats binnen de inrichting van ons land.” Van Dalen noemt dit een hele verbetering, maar ziet wel dat water hiermee niet onmiddellijk het leidende principe zal worden binnen de planologie. “Je hebt nu eenmaal belangen die niet altijd samenvallen. Dan moeten bestuur en politiek een keuze maken, dat is niet aan de opstellers van deze wet.

— Water of wijk, het zijn politiek-bestuurlijke beslissingen. Wel is nu beter geborgd dat water in het ruimtelijke afwegingsproces goed wordt meegenomen. En dat de watermensen en ruimtelijke ordenaars met elkaar in gesprek zijn.” Maar hoe zit dat dan met de aankondiging dat er weer gebouwd mag worden in de uiterwaarden? Valt dit te rijmen met de status van de nieuwe waterwet? “Ook hier geldt het mandaat van de politiek al moet het natuurlijk wel passen binnen de doelstellingen van de wet. Zo nodig worden plannen of besluiten erop aangepast.” Zo voorziet de wet in tussentijdse aanpassingen van de eens in de zes jaar uitgewerkte waterplannen.

— Deze plannen vormen een wezenlijk element van de nieuwe wet. Om het water goed op de kaart te zetten zijn betrokken overheden verplicht eens in de zes jaar hun visie op het waterbeheer in planvorm uit te werken. Het Rijk moet een keer per zes jaar de strategische kaders schetsen waar het met het waterbeheer naar toe wil. Vervolgens is het aan de provincies om deze visie in regionale plannen te gieten, waarna de waterschappen er een uitvoeringsrichting aan geven. “Het Rijk wil bijvoorbeeld dat er voldoende waterberging komt in het

watersysteem voor de opvang van water bij extreme weersomstandigheden. Dat is de doelstelling, de provincies wijzen dan bijvoorbeeld zoekgebieden hiervoor aan en de waterschappen kijken hoe dit precies vorm kan worden gegeven in het gebied.”, geeft Van Dalen een voorbeeld. Onder de nieuwe wet klinkt het allemaal eenvoudig genoeg. Maar in de praktijk zal het toch nog wel het nodige overleg en bestuurlijke afstemming vergen, ook met deze nieuwe wet. De grond waar de waterberging moet komen, zal altijd binnen de grenzen van een bepaalde gemeente vallen, om maar iets te noemen. En die zal niet altijd automatisch akkoord gaan met de plannen. Een goede samenwerking tussen provincie, waterschappen en gemeenten blijft dus essentieel voor een goede uitvoering. “Maar de waterwet biedt ook instrumenten om te kunnen doorzetten als er ondanks overleg bestuurlijke instellingen ontstaan. De provincie kan dan bijvoorbeeld een aanwijzing geven,” aldus Van Dalen. “Maar het creëren van draagvlak zal ook onder de waterwet van groot belang blijven”, stelt Van Dalen vast. Uiteindelijk zullen de burgers en boeren met land dat om de zoveel tijd onder water kan komen te staan, ook overtuigd moeten worden van het algemeen belang. Anders wordt het vooral voor de lokale bestuurders erg moeilijk.

— Voor burgers, boeren en ondernemers die activiteiten ondernemen in het watersysteem wordt het in ieder geval makkelijker. Het is nu nog zo dan zij soms tot wel vier watervergunningen moeten aanvragen bij provincie, waterschap en Rijkswaterstaat, die ook nog allemaal verschillende proce-

dures kennen. Voor hen neemt de papieren rompslomp na invoering van de nieuwe waterwet af.

—“Groot voordeel is dat er nu voor bepaalde activiteiten die het waterbeheer raken nog maar één watervergunning nodig zal zijn, die ze bij één instantie kunnen afhalen”, aldus Van Dalen, “over het algemeen het waterschap.” Indien er nog andere vergunningen nodig zijn zoals milieu-, aanleg- of kapvergunningen zal behandeling ervan plaatsvinden binnen één loket. Met

VROM en de andere overheden wordt thans nagegaan hoe dit loket precies zou kunnen werken. “Het loket zal nadrukkelijk meer zijn dan alleen een doorgeefluik, anders schiet de aanvrager er niet veel mee op”, aldus Van Dalen .

—Maar hij heeft er juist alle vertrouwen in dat alle betrokken partijen er met de waterwet op vooruit zullen gaan. In de wandelgangen wordt niet voor niets gesproken over een “superwaterwet”, waarin alle beheerselementen binnen het watersysteem

samenkomen. Toch zijn er ook geluiden van nostalgie te beluisteren: de clustering van regels maakt wel een einde aan waterwetten die soms al meer dan een eeuw bestaan. “De Waterstaatswet 1900 heeft al die jaren goed gefunctioneerd en zal nu verdwijnen. Maar het was toch natuurlijk allang niet meer de oorspronkelijke tekst van honderd jaar geleden. De nieuwe wet is niet meer dan een logische modernisering.”

—De nieuwe waterwet ligt sinds deze zomer ter consultatie bij de betrokken instanties. Deze wet komt in de plaats van alle bestaande waterwetten en -wetjes, die nu samen het beheer van het water in Nederland regelen. Onder de nieuwe “superwet” krijgt het waterbeleid een formele binding met de wetgeving op het gebied van de ruimtelijke ordening van ons land. Bovendien worden de doelstellingen van het waterbeheer stevig verankerd in de wet zelf: het voorkomen en beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, verbetering van de waterkwaliteit en zorgen dat de watersystemen goed functioneren. Centraal element binnen de nieuwe wet zijn de zogenaamde waterplannen. Het Rijk stelt elke zes jaar een nationaal waterplan op, waarmee de huidige Nota Waterhuishouding komt te vervallen. De provincies vertalen het landelijke plan in regionale waterplannen, welke –evenals het rijksplan – tevens de status hebben van ruimtelijke structuurvisie. De waterschappen stellen binnen de kaders van het regionale plan hun beheerplan op. Dit is gericht op uitvoering en heeft daarmee niet de status van een ruimtelijk plan.

—Voor de burger en vooral voor het bedrijfsleven levert de waterwet een stroomlijning van papierwerk op: in plaats van de nu nog noodzakelijke diverse vergunningen voor lozen, onttrekken en het uitvoeren van diverse andere handelingen in het watersysteem hoeft er in de toekomst slechts één allesomvattende watervergunning te worden aangevraagd. Deze wordt dan uiteraard wel getoetst op de effecten voor alle aspecten van het watersysteem. De watervergunning blijft los staan van de omgevingsvergunning, maar er zal wel gezorgd worden voor één omgevingsloket waar alle benodigde vergunningen kunnen worden aangevraagd. De verwachting is dat dit loket zich bij gemeente of provincie zal bevinden. Vergunningverleners zijn in de regel de beheerders Rijk of waterschap. Slechts voor bepaalde (grootschalige) onttrekking van grondwater blijft de provincie verantwoordelijk voor het afgeven van de van de benodigde vergunning. Bij meerdere verleners geldt dat het hoogste bevoegde gezag de vergunning verleent. De Unie van Waterschappen staat positief tegenover de komst van de nieuwe waterwet. De gekozen watersysteem benadering is volgens de Unie een logische stap in de beleidsontwikkeling richting integraal waterbeheer. In een brief aan de leden noemt de Unie het integrale toetsingskader bij de vergunningaanvraag als positief, evenals de gedeeltelijke overdracht van het grondwaterbeheer van provincie naar waterschap.

—Een aantal andere punten zijn voor verbetering vatbaar. Zo wil de Unie de mening van waterschappen peilen over bijvoorbeeld het opnemen van vergunningverlening en handhaving ten aanzien van indirecte lozings in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in plaats van de Waterwet. Ook het verlenen van een watervergunning door het hoogste bevoegd gezag ziet de Unie nog niet helemaal voor zich.

—De Unie organiseert eind september drie voorlichtings- en discussiebijeenkomsten over de nieuwe wet. De tekst van de waterwet is te vinden op www.waterwet.nl